

Köszöntő

Bár „hivatali” kötelességem is volna, hogy Kelényi György professzort, a művészettörténeti tudomány doktorát, az ELTE Művészettörténeti Intézet korábbi igazgatóját, az ELTE Művészettörténeti Doktori Iskola jelenlegi vezetőjét és a kari Tudományos Bizottság tagját 70. születésnapja alkalmából tisztelettel köszöntsem – hadd legyen ezúttal személyes. Életrajzi esetlegesség és nem dicsőség, valahogy mégis büszke vagyok rá: az elsők között voltam, akik a Tanár Úr tanítványának mondhatták magukat. Akkoriban, a hetvenes évek közepén őrsegváltás zajlott a pesti bölcsészkar Vayer Lajos vezette Művészettörténeti Tanszékén: talán a legendás Zádor „Mama” nyugdíjba vonulásával kerülhetett oda, fiatal, de már nevet szerzett kutatóként – úgy rémlik, a kiváló Tóth Sándor társaságában. Kezdetől fogva kedvvel jártam az óráira: minthogy erősen vonzódtam a barokkhoz, minden érdekelt, amiről csak jellegzetesen csendes, de szabatos értekező modorában beszélt. Imponáló volt erudíciója és szolid pedantériája: került minden intellektuális divatozást, trendiséget, nagyotmondást – pedig akkoriban a mainál sokkal elitistább karon sokan próbálkoztak az ön- és karrierépítésnek ezzel a stratégiájával.

Abban az első félévben a barokk építészet volt a téma: Borromini S. Ivójától és S. Carlo alle Quattro Fontanéjától a Louvre-on át Vierzehnheiligenig és a bécsi Staatsbibliothekig később mindet már azon jegyzetek alapján studióztam végig testközelből is, amelyeket a Tanár Úr óráin készítettem. És persze nagyon csalódott voltam, hogy az igazán barátságos vizsgán is csak négyest kaptam – az idősebb Fischer von Erlachot kérdezte, pedig készültem.

Hogy milyen minőségű tudást kaptam ehhez tőle, arra még azon év, 1975 nyarán csattanós bizonyítékot szolgáltatott a sorsszerű véletlen. Hátizsákos egyetemistaként Bécsben és Rómában jártam hosszú turistaúton, s persze magammal vittem egyenméretű kartoncédulák tucatjaira írt/rajzolt jegyzeteimet is. Itthon aztán szomorúan kellett konstatálnom, hogy egy csomagnyi kártyám – épp a Fischer von Erlach pompás bécsi Karlskirchéről való adag – útközben valahol elveszett. Annál inkább meglepődtem, hogy néhány nappal hazaérkezésem után múlva csomagot kaptam – Bécsből, benne a jegyzeteimmel és egy kísérőlevéllel, amelyben arra kértek engem, juttassam el a küldeményt jogos tulajdonosának, aki azt az alsó Belvedere épületében vesztette el. A címemet egy a Karlskirche homlokzatát ábrázoló képeslapon találták, amelyet néhány évvel korábban kaptam és a kártyák között tartottam – együtt azokkal a színes, sematikus ábrákkal, amelyeket, a vizsgára készülve, a homlokzati dekoráció és a díszoszlopok különböző jelentésrétegeiről rajzoltam – az órákon hallottak alapján. A levélíró hölgy történetesen az akkor az alsó Belvedere-ben működő osztrák barokk gyűjtemény egyik munkatársa volt – a jegyzetek és ábrák alapján arra jutott, hogy a megtalált paksamétát egy igazi szakember készítette (még az építészet-ikonológiával kapcsolatos szakirodalmi hivatkozást is megtalálta). Kollegiális gesztusként tartotta tehát fontosnak, hogy fáradságot nem ismerve és költséget nem kímélve viszszaküldje annak, akiről tudhatta, hogy valóban valami fontosat, sok munkával teremtett értéket vesztett el a lépcsőházban.

A hölgy csak két dolgot nem vett észre: egyrészt hogy a képeslap több évvel korábbról datálódott, én pedig a címzettje, nem a feladója voltam; másrészt hogy nekem, harmadéves egyetemista süvölvénynek fogalmam sem volt a szaktanulmányról, egyáltalán nem voltam szakkutató – csak (és emiatt mesélem el a történetet) Kelényi György tanítványa. Aki ezek szerint olyan lelkiismeretesen készült az órákra, oly fontos dolgokat és olyan pontosan tanított meg, hogy még egy épp csak jól teljesítő tanítványa is képes volt hibátlan képet nyújtani – róla.

Ennek immár csaknem negyven éve. Vonzalmam a barokk iránt azóta sem csökkent – és bár nem lettem építészettörténész, Kelényi tanár úr munkáinak azóta is őszinte tisztelője vagyok. Néhány éve immár kollegiális minőségben is – és jólesik látni, hogy részben a mi évfolyamunkkal kezdődött tanári pályája ma is töretlenül folytatódik. Több generációra elegendő kutató nevelődött ki gondos kezei alatt – s az államvizsgákon most is, minden évben akad egy-két lelkes „barokkos” vagy 18. századra specializálódott növendék, akinek fölkészültségén, alaposságán és kitartásán – foglalkozzék bár kastélyépítéssel, freskófestéssel vagy emblematikával – meglátszik, hogy az ő iskolájába járt. Egykori intézetigazgatóként múlhatatlan érdemeket szerzett a bolognai rendszer bevezetésében: végül is az ő nevéhez fűződik az alapfokú és mesterképzési *curriculum* kialakítása, s a Doktori Iskola vezetőjeként azóta is tevékeny részt vállal az Intézet életében.

Amikor ezzel a kötettel az Intézet munkatársai nevében is tisztelgünk tekintélyes tudományos és tanári munkássága előtt és gratulálunk sokszorosán kiérdemelt *professor emeritus* címéhez, azzal a mögöttes szándékkal is kívánok jó egészséget és további termékeny, dolgos éveket Kelényi Gyurinak, hogy maradjon közöttünk is: nagyobb szükségünk van humanista műveltségére, szakértelmére, ügyszeretetére, munkabírására és bölcs humorára, mint valaha.

Rényi András
intézetigazgató
ELTE Művészettörténeti Intézet